

Y Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru)

Nodyn o drafodaethau bord gron rhithwir a gynhaliwyd gan y Pwyllgor PPIA ar 1 Hydref

Fel rhan o'r gwaith craffu Cyfnod 1 ar Fil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru), roedd yr Aelodau am ymchwilio i **sut y byddai'r ddeddfwriaeth yn effeithio ar grwpiau penodol o bobl.**

Oherwydd y sefyllfa iechyd cyhoeddus, cynhaliodd y Pwyllgor y gwaith hwn ar ffurf pedair **trafodaeth ford gron rithwir** awr o hyd. Cynhaliwyd y trafodaethau hyn ar 1 Hydref 2020 ar Microsoft Teams.

Hwyluswyd y sesiynau bord gron gan yr Aelodau. Roedd wyth i 10 cynrychiolydd o'r grwpiau a nodir isod yn cymryd rhan yn y trafodaethau bord gron hyn: **plant a phobl ifanc; rhieni a gofalwyr; addysg uwch, addysg bellach, ac addysg oedolion; a chyflogwyr/cyflogadwyedd.**

Lluniwyd y nodyn hwn gyda chaniatâd pawb a gymerodd ran. Mae'n crynhoi'r **prif themâu a ddaeth i'r amlwg ym mhob trafodaeth.** Diben y nodyn yw llywio ystyriaeth y Pwyllgor o'r dystiolaeth ar y Bil ac adroddiad terfynol ac argymhellion y Pwyllgor. Er mwyn sicrhau preifatrwydd y rhai y siaradodd yr Aelodau â nhw, **nid yw'r sylwadau wedi'u priodoli i unigolion.**

Hoffai'r Pwyllgor **ddiolch** i'r holl blant, pobl ifanc, rhieni a gofalwyr ac i gynrychiolwyr addysg uwch, addysg bellach, dysgu gydol oes a chyflogwyr am alluogi i'r sesiynau bord gron ddigwydd ac am roi o'u hamser i helpu'r Aelodau gyda'r gwaith hwn. Mae rhestr o'r sefydliadau a helpodd y Pwyllgor i drefnu cyfranogwyr i siarad o bob un o'r safbwyntiau hyn ynghlwm fel Atodiad i'r nodyn hwn.

1. Trafodaeth gyda phlant a phobl ifanc

Aelodau yn bresennol: Siân Gwenllian AS a Laura Anne Jones AS

Pa mor dda mae'r cwricwlwm yn paratoi pobl ifanc ar gyfer bywyd fel oedolyn

- **Ni ddysgir** i blant a phobl ifanc **yr hyn sydd ei angen** arnynt. Cawn ein dysgu ar gyfer arholiadau yn hytrach na dysgu sgiliau bywyd.
- Mae i'r cwricwlwm presennol ogwydd rhy academiaidd. Mae plant a phobl ifanc i gyd yn wahanol ac mae angen i ysgolion feithrin yr anghenion unigol hynny. **Mae angen rhoi mwy o bwyslais ar ddiddordeb galwedigaethol a sgiliau crefft.**
- Mae gan y cwricwlwm cyfredol rai elfennau da iawn, ond mae bylchau mawr hefyd. Mae angen i'r cwricwlwm roi i bobl ifanc y sgiliau a'r wybodaeth ar gyfer pob math o feysydd.
- Mae **bylchau mawr yn y cwricwlwm cyfredol o ran sgiliau bywyd**. Rydym ni'n dysgu rhai agweddau ar redeg busnes trwy Fagloriaeth Cymru, ond hoffem ni ddysgu am reoli trethi ac ati.
- Rhaid i bobl ifanc adael yr ysgol yn barod ar gyfer bywyd oedolyn ac ar gyfer y gweithle.
- Yn aml, nid yw ysgolion yn gwybod sut i ddelio ag **iechyd meddwl** disgyblion.
- Rydym ni'n dysgu am hybu iechyd da, ond **dim digon am broblemau iechyd meddwl a chyflyrau penodol**, megis ADHD. Mae hyn yn cynyddu'r stigma ar gyfer cyflyrau o'r fath a diffyg ymwybyddiaeth a all arwain at fwlio ac ati.
- Nid yw'r cwricwlwm cyfredol yn hwyluso cyfranogiad arbenigwyr - nid yn unig o ran iechyd meddwl ond o ran pynciau eraill fel busnes. Nid yr athrawon a ddylai fod yn gyfrifol am y cyfan - **dylid defnyddio arbenigedd allanol a mabwysiadu dull cydweithredol**. Dylid cynnwys y trydydd sector er mwyn dysgu amrywiaeth lawer ehangach o bynciau a sgiliau.

Yr hyn y mae plant a phobl ifanc am ei ddysgu yn yr ysgol

- Mae dibenion y cwricwlwm newydd yn edrych yn wych, ond **rhaid inni gael y cyfle i feithrin sgiliau bywyd** megis llythrennedd ariannol a dinasyddiaeth wleidyddol.

- Addysg Perthynas a Rhywioldeb (**APRh**) a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg (**CGM**) yw **nodweddion gorau**’r cwricwlwm newydd - mae diffyg hynny yn yr ysgolion ar hyn o bryd. Fodd bynnag, o gofio na fydd gan rieni hawl i dynnu eu plant yn ôl o wersi, gallai fod tensiynau o fewn teuluoedd a rhwng teuluoedd ac ysgolion. Bydd yn dibynnu ar gymeriad crefyddol yr ysgol. **Rhaid wrth gyfaddawd ynghylch APRh ac CGM - mae’n bwysig peidio â dieithrio pobl.**
- Mae’n bwysig bod plant a phobl ifanc yn gwybod am eu hawliau dynol, er enghraifft Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau’r Plentyn (**CCUHP**).
- Mae angen i’r cwricwlwm **hyrwyddo busnes fel opsiwn**. Mae’n ffordd wych o sicrhau llwyddiant, ond nid oes llawer o amser yn cael ei dreulio arni yn yr ysgol.
- **Mae angen rhoi mwy o bwyslais ar iechyd meddwl** a sut i ddelio â hormonau a materion fel pyliau o banig. Mae plant yn gorfod delio â llawer o faterion cymhleth, a’r rheini’n **waeth yn sgil COVID-19**. Mae angen i ysgolion ddysgu iddynt sut i ddelio â’r rhain.
- Mae angen dysgu meithrin gwytnwch a chefnogi ei gilydd i bobl ifanc. Hefyd mae **angen iddynt allu gwahaniaethu rhwng amrywiadau hwyl arferol a phroblemau iechyd meddwl go iawn**. Dylid ymgorffori hyn yn ethos yr ysgol gyfan.
- **Dylid ymdrin ag iechyd meddwl yn gynharach**, mewn ysgolion cynradd. Nid oes terfyn oedran ar broblemau fel gorbryder, sy’n gallu effeithio ar blant o unrhyw oedran.
- Mae plant a phobl ifanc **yn dod wyneb yn wyneb â materion yn ymwneud â pherthnasoedd a rhywioldeb yn gymharol gynnar**, felly mae’n iawn i’r pwnc gael ei ddysgu mor gynnar â phosibl. Yn ogystal, mae angen iddo ddigwydd mwy nag ychydig o weithiau’r flwyddyn, fel sy’n digwydd ar hyn o bryd, ac mae angen iddo fod yn fwy arbenigol.
- **Gwell fyddai dysgu ieithoedd yn gynnar** - nid yn unig y Gymraeg, ond ieithoedd modern tramor hefyd.
- Mae gan rai pobl ifanc agwedd negyddol tuag at y Gymraeg, ond mae’n esgor ar gyfleoedd o ran gyrfa a gwaith. **Mae dysgu Cymraeg yn bwysig wrth goleddu’ch diwylliant a’ch cymunedau**. Nid cymhwyster yn unig mohoni; mae’n ychwanegu at eich hunaniaeth.
- **Nid oedd barn glir ynghylch a ddylai’r Gymraeg fod yn orfodol**, er enghraifft hyd at TGAU. Roedd barn gymysg hefyd ynghylch a ddylid ei thrin yn wahanol i’r Saesneg.

Rhinweddau rhoi mwy o ryddid i ysgolion mewn perthynas â'r hyn maen nhw'n ei ddysgu i ddisgyblion

- Os yw dylunio'r cwricwlwm yn digwydd fesul ysgol, sut y gellir sicrhau bod pob person ifanc yn dysgu hanes amrywiol? **Gallai adael y mater i ysgolion arwain at fylchau o hyd. Gallai hyn fod yn fater penodol i blant sy'n newid ysgol** - gallent fod yn newid i gwricwlwm hollol wahanol, a gallai hyn arwain at fylchau yn eu gwybodaeth a'u sgiliau. (Codwyd hyn yn benodol mewn perthynas â **Phlant sy'n Derbyn Gofal** gan eu bod yn fwy tebygol o newid ysgol.)
- O ran beth sy'n cael ei ddysgu a sut, mae'n syniad da caniatáu hyblygrwydd i ysgolion, ond gallai gwneud hyn olygu na roddir sylw i rai pynciau allweddol. **Gallai arwain at amrywiadau rhanbarthol a lleol, yn ogystal â mwy o anghydraddoldeb**, gan y byddai'n haws i ysgolion sy'n wynebu llai o heriau, ac i'r gwrthwyneb.
- Gall y bydd **rhagfarn ddjarwybod ysgolion** yn effeithio ar y cwricwlwm a roddir ar waith ar gyfer eu disgyblion. Bydd angen hyfforddiant arnynt fel y gallant gwmpasu popeth yn deg i'r holl ddisgyblion.
- Bydd ar athrawon **angen llawer o hyfforddiant a chefnogaeth** i gyflawni'r cwricwlwm newydd.
- Roedd cyfranogwyr o blaid yr egwyddorion y tu ôl i'r cwricwlwm newydd, sydd â'r **potensial i chwyldroi addysg**.
- Bydd angen trefniadau digonol sicrhau nad yw pŵer y penaethiaid i **ddatgymhwyso dewisiadau disgyblion blynyddoedd 10 ac 11** yn cael ei gamddefnyddio na'i ddefnyddio'n ormodol.
- Plant a phobl ifanc, rhieni a staff ysgolion, mae **angen i'r rhain oll gymryd rhan** wrth datblygu'r cwricwlwm newydd i sicrhau bod pawb yn fodlon ar yr hyn a addysgir.
- Ar hyn o bryd, mae gan gynnwys Yr Hyn Sy'n Bwysig yn y Dyniaethau syniad cul o beth a olygir wrth hanes. **Mae angen rhoi mwy o sylw i Hanes Pobl Dduon**.

2. Trafodaeth â rhieni a gofalwyr

Aelodau yn bresennol: Suzy Davies AS a Hefin David AS

Pa mor dda mae'r cwricwlwm yn paratoi pobl ifanc ar gyfer bywyd fel oedolyn

- Dylai cwricwlwm ehangach helpu ysgolion i sicrhau bod addysg yn gallu **diwallu anghenion unigol** y dysgwyr. Mae angen i'r cwricwlwm fod yn berthnasol i ddysgwyr. Dyma gyfle i wneud dysgu'n ddiddorol ac yn ddeniadol.
- Mae'n dda bod **cymhwysedd digidol** yn gyfartal â llythrennedd a rhifedd.
- Mae'n bwysig ehangu'r cwricwlwm i'w wneud yn gyfoes.
- Mae **iechyd meddwl a llesiant** yn agweddau'n bwysig iawn, yn enwedig o ystyried twf cyfryngau cymdeithasol a'u heffaith ar ieuchyd meddwl plant a phobl ifanc. Mae llesiant yn arbennig o bwysig i blant sy'n derbyn gofal neu a oedd yn arfer derbyn gofal. Mae'n bosibl na fydd rhai ysgolion yn deall effaith trawma ar ymddygiad dysgwyr (er bod hyfforddiant ACE yn helpu gyda hyn). Bydd y cwricwlwm newydd yn helpu i roi cyfle cyfartal i blant sy'n derbyn gofal a phlant a oedd yn arfer derbyn gofal.
- Croesewir y ffaith bod materion pobl dduon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig yn cael eu hystyried yn y Bil ac y **bydd y cwricwlwm yn gallu addasu ar gyfer newidiadau posibl mewn cymdeithas**.
- Canfu arolwg gan Parentkind fod pryderon rhieni yn ymwneud ag ieuchyd meddwl, sgiliau bywyd, bod yn oedolyn da a meddwl yn feiriadol. Gallai'r cwricwlwm newydd fod yn **fframwaith da** i fynd i'r afael â'r pryderon hyn.
- Mae angen ystyried **sut i hysbysu a 'chynnwys' rhieni ynglŷn â'r diwygiadau**. Mae angen ystyried sut yr ymgynghorir â rhieni ynghylch cwricwlwm eu hysgol leol. Dylai fod gan rieni'r gallu i gymryd rhan mewn deialog ar ddechrau'r broses. Mae cynnwys rhieni yn y broses addysg yn eu helpu i gefnogi dysgu gartref. Ar hyn o bryd, ac yn hyn o beth, nid oes cyfathrebu rhwng yr ysgol a'r cartref. Mae angen **fframwaith ymgysylltu â rhieni**.

Manteision/anfanteision cwricwlwm lleol

- Mae angen **tebygrwydd canolog yn y cwricwlwm** gan y gall plant newid ysgol. Mae anghenion plant yn amrywio'n sylweddol; er enghraifft, mae

mwy o amddifadedd mewn rhai ardaloedd, felly gall athrawon ymateb i anghenion plant o fewn y strwythur sylfaenol.

- Roedd peth **amheuaeth ynghylch anghysondeb posibl mewn cwricwla lleol**, gan y gall fod angen cysondeb ar blant a oedd yn arfer derbyn gofal.
- Bydd angen ystyried **asesiad o ansawdd y cwricwlwm** yn ofalus, a bydd angen peth gwaith monitro (nid arolwg).
- Gall y bydd pryderon na fydd rhieni'n hyderus yn wyneb cwricwla gwahanol iawn.
- Gall y bydd athrawon **ond yn dysgu pethau maen nhw'n gyffyrddus yn eu dysgu**, ond gall datblygu proffesiynol helpu hyn.

Addysg heblaw yn yr ysgol

- Dylai fod gan bob disgybl **fynediad cyfartal i'r cwricwlwm**. Roedd pryderon na fyddai gan ddisgyblion sy'n derbyn addysg heblaw yn yr ysgol yr **ehangder angenrheidiol yn eu haddysg**. Mae angen ar bob dysgwr yr un cyfleoedd a'r un paratoad ar gyfer bywyd fel oedolyn.
- Gall y cwricwlwm newydd fod yn fuddiol i Unedau Cyfeirio Disgyblion (UCDau) o ran darparu **addysg fwy pwrpasol** i ddysgwyr unigol.
- Ar hyn o bryd, efallai na fydd ysgolion yn diwallu anghenion plant sydd felly'n derbyn addysg heblaw yn yr ysgol. Gall y bydd y cwricwlwm newydd yn diwallu eu hanghenion yn well.
- Mae angen cynnwys y rhai sy'n darparu **addysg yn y cartref** (mewn perthynas ag addysg heblaw yn yr ysgol) mewn unrhyw hyfforddiant.

Elfennau gorfodol yn y Bil

Cymraeg a Saesneg

- Croesewir y ffaith y bydd plant yn cael cyfle i **ddod yn ddwyieithog o oedran ifanc**. Dylai fod cysondeb rhwng faint o Gymraeg a faint o Saesneg sy'n cael ei ddysgu.
- Efallai y bydd problemau i'r dysgwyr hynny **nad y Saesneg na'r Gymraeg yw eu hiaith gyntaf**, ond sy'n dysgu'r ieithoedd hyn fel ail iaith. Gall cyflwyno trydedd iaith beri dryswch.
- Mae **proffil iaith y gymuned yn bwysig** ac mae angen ymgysylltu â rhieni.

Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh)

- Mae cytundeb y dylai ACRh gael ei ddysgu, ond fe ddylai fod yn briodol i'r oedran ac yn briodol i lefel dealltwriaeth y dysgwr.
- Mae angen ymgysylltu â rhieni a rhoi gwybod iddynt am yr hyn fydd yn cael ei ddysgu fel byddant yn barod am gwestiynau. Yn arolwg Parentkind, **roedd hollt mawr ym marn rhieni** efallai am nad ydyn nhw wedi cael deall beth fydd yn cael ei ddysgu.
- Mynegwyd pryderon y bydd ACRh efallai'n cael ei dysgu **i blant sydd wedi cael profiadau niweidiol, a gall hyn sbarduno ymateb negyddol** i rai plant. Efallai na fydd athrawon yn ymwybodol o brofiadau dysgwyr.

Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM)

- Mae'n bwysig i blant gael **dealltwriaeth eang o'r holl grefyddau neu systemau gred** gan ei bod yn cefnogi cynhwysiant. Gall plant ddangos gwerthoedd a moeseg eu rhieni.
- **Cefnogwyd dileu'r hawl i dynnu'n ôl**, ond mae dysgwyr rhai credoau o'r farn y gallai cyfranogi o rai arferion neu addysg ffydd fod yn niweidiol iddynt ac mae angen ystyried hyn.
- Mae'n bosibl y gall dileu'r hawl i dynnu'n ôl **arwain at fwy o addysg ddewisol yn y cartref** gan fod yr elfennau gorfodol yn cael eu haddysgu trwy'r cwricwlwm cyfan, felly ni all disgybl fod yn bresennol ar gyfer gwerau CGM benodol yn unig.

3. Trafodaeth gydag addysg uwch, addysg bellach ac addysg oedolion

Yr Aelod a oedd yn bresennol: Suzy Davies AS

- Mae'r cwricwlwm newydd yn gwneud llawer o **ran dysgu annibynnol** ac mae'n lleihau bwydo gwybodaeth. Mae'n bosibl bod pob dysgwyr wedi cael profiadau gwahanol, a gallai hyn arwain at anawsterau mewn addysg bellach, ond fe groesewir amrywiaeth ac mae colegau a phrifysgolion wedi arfer â dysgu myfyrwyr o bob cwr o'r wlad.
- Gofynnwyd a fyddai penaethiaid a llywodraethwyr, wrth greu eu cwricwla, yn cael hyfforddiant ar weithio gyda cholegau addysg bellach a chyflogwyr i fodloni gofynion yr economi leol.
- Y teimlad oedd nad oedd yn glir sut mae hyfforddiant galwedigaethol yn cyd-fynd â'r cwricwlwm newydd.
- Fe fydd **angen hyfforddiant datblygu'r cwricwlwm** ar athrawon, er mai nhw sydd wedi cyd-lunio'r cwricwlwm.
- Gall fod ysgolion yn **cydweithredu ar lefel leol a rhanbarthol ar hyn o bryd, ond mae hyn yn ôl ewyllys penaethiaid unigol**. Nid oes fframwaith i gefnogi hyn. Mae angen i hyn gael ei gyfathrebu a'i hwyluso yn well. Ar hyn o bryd, mae cydweithredu'n gweithio'n dda os yw ysgolion, awdurdodau lleol ac addysg bellach yn gweithio gyda'i gilydd i gynnig rhaglenni na chynigir gan ysgolion er enghraifft. Y gobaith yw y bydd hynny'n parhau.
- Awgrymwyd y gellid ychwanegu **sgiliau dinesig fel pedwaredd elfen orfodol** er mwyn cynnwys dysgu am strwythurau gwleidyddol.
- Mae'n bosibl **na fydd y cwricwlwm newydd yn cynnwys y 'blociau adeiladu' ar gyfer astudio mwy technegol**, ar gyfer pynciau STEM, megis peirianeg. Gall hyn effeithio ar wytnwch dysgwyr pan symudant i addysg bellach.
- Mae **angen newid ym maes addysg ôl-16**, o ystyried y newidiadau dramatig ym maes addysg cyn-16. Bydd angen i addysg bellach weithio mewn partneriaeth ag ysgolion unwaith y bydd cynnwys y cwricwlwm yn sefydlog.
- **Cymwysterau sy'n penderfynu beth sy'n digwydd yn y cwricwlwm**. Mae dysgu ar gyfer TGAU a Safon Uwch yn dechrau yng Nghyfnod Allweddol 3. Mae angen edrych ar lwybrau cymwysterau, gan ei bod yn ymddangos mai dim ond un math o gymhwyster sy'n cael ei werthfawrogi. Mae'n **annhebygol y bydd parch cydradd** rhwng cymwysterau galwedigaethol a

chymwysterau academaidd tro bo TGAU a Safon Uwch yn cael eu hystyried yn safon aur.

- **Dylai asesiad fod yn deg**, beth bynnag fo'i ffurf, a dylai gwahanol ddulliau asesu fod yn addas ar gyfer gwahanol bynciau. Mae'n bosibl na fydd arholiadau'n adlewyrchu dysgu myfyriwr yn ei gyfanrwydd. Nid yw arholiadau traddodiadol yn cydweddu ag anghenion llawer o ddysgwyr. Fodd bynnag, bydd cyflogwyr yn mynnu cymwysterau a graddau penodol.
- Wrth osod eu cwricwla eu hunain, mae prifysgolion yn defnyddio prosesau cymedrolï a dilysu trwyadl iawn. Mae llawer o bwysu a mesur trylwyr.

4. Trafodaeth gyda chyflogwyr a chynrychiolwyr cyflogadwyedd

Aelodau yn bresennol: Siân Gwenllian AS a Laura Anne Jones AS

Pa mor dda mae'r cwricwlwm yn paratoi pobl ifanc ar gyfer bywyd fel oedolyn

- Yn ôl cyflogwyr, **nid oes gan bobl ifanc y sgiliau angenrheidiol**, gan gynnwys 'sgiliau meddal', sgiliau cyfathrebu a phrofiad gwaith.
- Mae lefelau llythrennedd a rhifedd ymysg pobl ifanc yn broblem fawr. Mae gan bobl ifanc sy'n gadael ysgol **sgiliau llythrennedd a rhifedd annigonol** a threulir llawer o amser yn y sector ôl-16 yn codi eu lefelau llythrennedd a rhifedd i'r safon ofynnol. Rhaid cadw'r ffocws ar lythrennedd a rhifedd yn y diwygiad mawr hwn o'r cwricwlwm.
- **Mae sgiliau cyfrifiadurol yn brin iawn** ymysg pobl ifanc sy'n gadael yr ysgol. Yn aml, ni allant ddefnyddio cyfrifiaduron personol gan eu bod mor gyfarwydd â dyfeisiau llaw. Mae'n rhaid i fusnesau dreulio cryn amser ac adnoddau yn codi sgiliau digidol cyflogeion a phrentisiaid.
- Mae angen i addysg gysylltiedig â gyrfaedd a gwaith ddigwydd yn gynharach, mor gynnar â'r ysgol gynradd.
- Mae rhieni'n ddylanwadol iawn o ran tynnu sylw plant i rai llwybrau gyrfaol. Mae angen i bobl ifanc **gael eu cyflwyno i ystod lawn** o yrfaedd ac opsiynau.
- Mae COVID wedi golygu **bod busnesau wedi gorfod ailasesu eu strategaethau**, a gall hyn greu cyfleoedd i bobl ifanc, er enghraifft y rhai sydd â sgiliau marchnata digidol. Gall pobl ifanc ddod â dull ffres, gwahanol.
- **Dylid nodi addysg gysylltiedig â gyrfaedd a gwaith ar wyneb y Bil**, fel y'i nodir yn y ddeddfwriaeth cwricwlwm sylfaenol bresennol. Mae angen ei hymgorffori ym mhob Maes Dysgu a Phrofiad gan fod gwir angen addysg gyrfaedd dda.

Sut fydd y cwricwlwm newydd yn ymwneud â chymwysterau a llwybrau gyrfaol yn y dyfodol

- Mae angen ystyried y Bil yng nghyd-destun ehangach **ysgolion yn agor eu drysau i gyflogwyr a rhanddeiliaid eraill** sydd mewn sefyllfa well i ddarparu rhywfaint o'r addysg gysylltiedig â gwaith i bobl ifanc.
- Yn gyffredinol, rhoddir cyngor ac arweiniad gyrfaol gan athrawon sydd fel rheol ond yn gallu rhoi cyngor ynghylch llwybrau academaidd. Mae **angen dod ag eraill i mewn o'r tu allan** i sicrhau bod ystyried addysg gysylltiedig â gyrfaedd a gwaith, a'r dylanwad y mae hyn yn ei gael ar gwricwlwm yr ysgol, **mor hollgynhwysol â phosibl**. Cyflwynir y cwricwlwm mewn ysgolion, ond mae angen iddo gynnwys sefydliadau eraill.
- Mae angen canolbwyntio ar gyfranogwyr eraill ym maes addysg y tu hwnt i ddysgwyr, gan gynnwys rhieni ac athrawon. Mae llawer o athrawon sydd byth wedi gadael byd addysg, ac oherwydd hynny, mae'n bosibl mai cyfyngedig yw eu gwybodaeth a'u profiad o fyd busnes a chyflogaeth. Efallai **dylai'r athrawon eu hunain ymgymryd â phrofiad gwaith** er mwyn deall byd gwaith a busnes yn well.
- Her allweddol yw sut i **gymhwyso dysgu mewn ysgolion i gyd-destun y gweithle** ac egluro ei berthnasedd i yrfaedd a byd gwaith.
- Ble yn y cwricwlwm y mae sgiliau, yn hytrach na chymwysterau, yn dod yn berthnasol? Ai tuag at ganlyniadau sgiliau ynteu tuag at ganlyniadau cymwysterau **y mae addysgu a dysgu wedi'u hanelu**? Mae hwn yn gwestiwn pwysig gan ei fod yn dylanwadu ar sut y gallai dysgwyr cynnar gael eu hannog i ddilyn llwybr galwedigaethol yn hytrach na llwybr academaidd.
- Mewn byd sy'n newid yn gyflym, yr her i addysg a'r economi **yw paratoi pobl ar gyfer swyddi sydd ddim yn bodoli eto**. Oherwydd hyn, mae'n rhaid i bobl ifanc fod yn hyblyg ac yn agored i lawer o wahanol lwybrau gyrfaol.
- Mae'n hanfodol cael y cysylltiad rhwng y cwricwlwm a chymwysterau. Er na ddylai addysgu a dysgu o reidrwydd ymwneud yn llwyr â chael cymwysterau, **mae gan gymwysterau eu lle, yn ddiamau, ac maent yn feincnod defnyddiol iawn** ar gyfer gallu a chyflawniad.
- Mae cymwysterau yn **dystysgrif cyflawniad ac maent yn dangos bod unigolyn yn cyrraedd safon**. Maent yn dystiolaeth bod ymgeisydd yn gallu gwneud y gwaith a chyflawni'r swyddogaethau sy'n ofynnol.
- Yn ymgynghoriad cychwynnol Cymwysterau Cymru ar ddiwygio cymwysterau ochr yn ochr â'r cwricwlwm newydd, fe welwyd **cefnogaeth**

sylweddol ar gyfer cadw brand y TGAU. Mae cyflogwyr yn cytuno â hyn ac yn annog cadw'r brand, hyd yn oed os bydd y cynnwys yn newid.

- Bydd **bob amser angen am weithlu medrus.** O safbwynt cyflogwyr, mae'r gystadleuaeth am dalent yn ffyrnig.

Rhinweddau rhoi mwy o ryddid i ysgolion wrth roi cwricwlwm ar waith i ddiwallu anghenion eu disgyblion

- Mae **risg wrth symud o gwricwlwm rhagnodol** i un sydd â chryn lawer o hyblygrwydd. Mae angen atebolrwydd i ysgolion o hyd.
- Gallai rhoi mwy o ymreolaeth i ysgolion ddylunio cwricwla **arwain at fwy o amrywiad.** Ble mae'r dystiolaeth i gefnogi rhoi'r lefel hon o ymreolaeth i benaethiaid i benderfynu ar beth sy'n cael ei ddysgu i'w disgyblion?
- Gallai mwy o ymreolaeth ysgol **arwain at fwy o gystadleuaeth rhwng ysgolion,** yn gysylltiedig â'r math o gwricwlwm a gynigir. Gallai ddod yn ystyriaeth bwysig wrth i rieni wneud cais am leoedd ysgol.
- Dylai Gyrfa Cymru gael mewnbwn i'r cwricwlwm y mae'r pennaeth yn ei ddylunio ar gyfer ei hysgol. Er enghraifft, dylai **gwybodaeth am y farchnad lafur leol a rhanbarthol** fod ar gael i ysgolion wrth iddynt gynllunio'r cwricwlwm.
- Mae'r dull a ddefnyddir yn addas ar gyfer lleoliaeth, ond **mae angen iddo fod yn fframwaith cenedlaethol, gyda'r cwricwlwm yn bwydo iddo.** Dylai fframwaith o'r fath fynd y tu hwnt i addysg, a byddai angen iddo gael ei **alinio'n agos â strategaethau economaidd.** Fel arall, gallai fod diffyg dull strategol yn y cwricwlwm newydd, yn enwedig os bydd yr ysgolion i gyd yn torri eu cwys eu hunain ac os nad yw'r cwricwlwm a ddarperir i'w disgyblion yn cael ei gysylltu'n ddigonol â blaenoriaethau rhanbarthol a chenedlaethol o ran yr economi a'r gweithlu/sgiliau.
- Pwy fydd yn cymeradwyo cynllun cwricwlwm lleol ysgol? Mae'r Bil yn ei gwneud yn ofynnol iddo gydymffurfio â rhai gofynion ond, heblaw am hynny, y pennaeth sy'n dylunio'r cwricwlwm a rhaid i'r corff llywodraethu ei fabwysiadu. Bydd llywodraethu ysgolion yn hanfodol, ond **a fydd goruchwyliaeth angenrheidiol o'r cwricwla unigol y mae ysgolion yn eu datblygu?**
- **Gweithredu yw'r broblem bosibl** yn y maes gwaith hwn. Mae'n bosibl y gall y cyfleoedd yn y Bil gynnig newid sylweddol, ond mae angen i bawb chwarae rôl i wireddu'r dibenion y tu ôl i'r cwricwlwm newydd.

ATODIAD - Cefnogi sefydliadau

Sesiwn ford gron plant a phobl ifanc

- Comisiynydd Plant Cymru
- Senedd Ieuenctid Cymru
- Voices from Care
- Tîm Cymorth Lleiafrifoedd Ethnig ac Ieuenctid Cymru (EYST)
- Plant yng Nghymru

Sesiwn ford gron rhieni a gofalwyr

- Parentkind
- Adoption UK
- Y Rhwydwaith Maethu

Sesiwn ford gron addysg uwch, addysg bellach ac addysg oedolion

- ColegauCymru
- Coleg y Cymoedd
- Grŵp Llandrillo Menai
- Coleg Caerdydd a'r Fro
- CaBan
- Prifysgolion Cymru
- Yr Athrofa: Addysg i Gymru
- Undeb Prifysgolion a Cholegau
- UCM Cymru
- Partneriaeth Addysg Oedolion Cymru

Sesiwn ford gron cyflogwyr a chyflogadwyedd

- Partneriaeth Sgiliau Ranbarthol De-orllewin a Chanolbarth Cymru
- Siambr Fasnach Gogledd Cymru a Gornllewin Swydd Gaer
- Partneriaeth Sgiliau Ranbarthol Gogledd Cymru
- Partneriaeth Sgiliau Ranbarthol De-ddwyrain Cymru
- Y Sefydliad Dysgu a Gwaith
- Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru
- Groundwork Cymru
- Gyrfa Cymru
- BT